

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Michał Laskowski

Protokolant Agnieszka Murzynowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Pawła Blachowskiego

w sprawie **M. L.**

skazanej z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 37a § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 4 kwietnia 2024 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich - na korzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 25 września 2023 r., sygn. akt V Ka 956/23

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi

z dnia 28 kwietnia 2023 r., sygn. akt IV K 802/22,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do
ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi.**

[J.J.]

Kazimierz Klugiewicz

Dariusz Świecki

Michał Laskowski

UZASADNIENIE

M. L. została oskarżona o to, że:

1. w dniu 2 czerwca 2022 r. w Ł. doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w kwocie 190 złotych poprzez zamianę metki z kodem kreskowym klocków L. „O.” o wartości 239,99 złotych na metkę z opakowania klocków „P.” o wartości 49,99 złotych a następnie zeskanowała w kasie samoobsługowej opakowanie klocków L. „O.” na którym uprzednio umieściła kod kreskowy z opakowania klocków „P.” czym działała na szkodę C. Sp. z o.o., tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k.

2. w dniu 3 czerwca 2022 r. w Ł. usiłowała doprowadzić do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w kwocie 70 złotych poprzez zamianę metki z kodem kreskowym klocków „M.” o wartości 92,99 złotych na metkę z opakowania klocków „K.” o wartości 22,99 złotych a następnie zeskanowanie w kasie samoobsługowej opakowania klocków „M.”, na którym uprzednio umieściła kod kreskowy z opakowania klocków „K.” czym działała na szkodę C. Sp. z o.o., tj. o czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2023 r., sygn. akt IV K 802/22, uznał oskarżoną M. L. za winną popełnienia zarzucanych jej czynów opisanych powyżej w pkt 1 i 2, z tym uzupełnieniem opisu czynu z pkt 2, że zamierzonego celu nie osiągnęła z uwagi na interwencję pracownika sklepu i przyjmując, iż czyny te oskarżona popełniła w krótkich odstępach czasu z wykorzystaniem takiej samej sposobności zanim zapadł pierwszy wyrok, chociażby nieprawomocny, co do któregośkolwiek z tych przestępstw i tym samym przyjmując, że czyny te stanowią ciąg przestępstw, na podstawie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 37a § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył oskarżonej karę 100 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 40 zł (pkt I). Nadto, orzekł wobec oskarżonej świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości 500 zł (pkt II), nakazał zwrócić C. Sp. z o.o. klocki L. opisane w wykazie dowodów rzeczowych (pkt III), a także rozstrzygnął o kosztach sądowych (pkt IV).

Powyższy wyrok został zaskarżony w całości przez obrońcę oskarżonej. Skarżący zarzucił mu:

1) naruszenie art. 7 k.p.k. przejawiające się w: a) bezzasadnym odmówieniu wiarygodności wyjaśnieniom oskarżonej w zakresie, w jakim nie przyznała się do popełnienia przypisanych jej czynów, b) dowolnej ocenie dowodu z zapisu nagrania monitoringu, c) dowolnym ustaleniu o winie i sprawstwie oskarżonej;

2) na wypadek uznania, że Sąd I instancji prawidłowo ocenił zgromadzony w sprawie materiał dowodowy - naruszenie art. 5 § 2 k.p.k. poprzez rozstrzygnięcie niedających się usunąć wątpliwości na niekorzyść oskarżonej;

3) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, będący wynikiem w/w uchybień procesowych, a polegający na przypisaniu oskarżonej popełnienia zarzucanych jej czynów.

Powołując się na wymienione zarzuty obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonej od zarzucanego jej czynu, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Na wypadek z kolei nieuwzględnienia powyższych zarzutów apelacyjnych obrońca zaskarżonemu wyrokowi zarzucił obrazę przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonej, poprzez uznanie, że jej zachowanie wyczerpało znamiona art. 286 § 1 k.k., w sytuacji, gdy prawidłowa ocena zachowania oskarżonej powinna doprowadzić Sąd do wniosku, że dopuściła się ona wykroczenia kradzieży z art. 119 § 1 k.w. oraz usiłowania kradzieży z art. 119 § 2 k.w.

Powołując się na powyższy zarzut obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyjęcie, że czyn przypisany oskarżonej stanowi wykroczenie kradzieży z art. 119 § 1 k.w. oraz usiłowanie kradzieży z art. 119 § 2 k.w. i wymierzenie oskarżonej kary grzywny w jej ustawowo dolnej wysokości, a także uchylenie punktu II wyroku.

Po rozpoznaniu tej apelacji, Sąd Okręgowy w Łodzi, wyrokiem z dnia 25 września 2023 r., sygn. akt V Ka 956/23, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok i orzekł o kosztach sądowych.

Kasację od prawomocnego wyroku wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich, zaskarżając go w całości na korzyść M. L. Zarzucił mu rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa procesowego, tj. art. 433 § 2 k.p.k., polegające na przeprowadzeniu nienależytej kontroli odwoławczej, w toku której Sąd odwoławczy

podzielił błędny pogląd Sądu I instancji, w zakresie wypełnienia przez M. L. znamion dwóch czynów z art. 286 § 1 k.k., w sytuacji, gdy w opisach czynów przypisanych skazanej brak jest znamienia oszustwa, wskutek niewskazania, kogo miała ona swoim zachowaniem wprowadzić w błąd, skutkiem czego bezzasadnie utrzymano w mocy wadliwy wyrok Sądu Rejonowego.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi w całości oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi - Widzewa w Łodzi i o uniewinnienie M. L. od zarzuconych jej czynów.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasacja jest zasadna.

Przepis art. 433 § 2 k.p.k. formułuje względem Sądu odwoławczego wymóg rzetelnego odniesienia się do wszystkich zarzutów środka odwoławczego. W sprawie niniejszej zaś kontrola odwoławcza nie została przez Sąd Okręgowy zrealizowana w prawidłowy sposób.

Odpowiedzialności karnej za występki z art. 286 § 1 k.k. podlega ten tylko, kto w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadza inną osobę do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem za pomocą wprowadzenia jej w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania. Istotą tego przestępstwa stanowi zatem czynność sprawcza w postaci doprowadzenia „innej osoby” do niekorzystnego rozporządzenia mieniem (własnym bądź cudzym), ale przy tym nie w jakikolwiek sposób, lecz jedynie za pomocą wprowadzenia jej w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania.

Na ten aspekt sprawy zwracał już uwagę obrońca oskarżonej w uzasadnieniu apelacji w kontekście alternatywnego zarzutu obrazy prawa materialnego kwestionującego przyjęcie, że zachowanie oskarżonej wyczerpało znamiona art. 286 § 1 k.k., wywodząc, że konstytutywnym znamieniem oszustwa jest przede wszystkim posłużenie się przez sprawcę jedną z metod oszukańczego oddziaływania na inną osobę poprzez wprowadzenie jej w błąd albo wyzyskanie błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania.

Zasadnie podniósł autor kasacji, że w rozpatrywanej sprawie przytoczony na wstępie niniejszego uzasadnienia opis czynów przypisanych skazanej nie zawiera wszystkich wymaganych przepisem art. 286 § 1 k.k. znamion. Nie zawiera bowiem wskazania, że doprowadziła ona „**inną osobę**” do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem za pomocą wprowadzenia **jej** w błąd albo wyzyskania **jej** błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania. Tym samym zatem opis przypisanych skazanej czynów nie zawiera wszystkich ustawowych znamion oszustwa (usiłowania oszustwa), za które skazano M. L.

Do rozpoznania tego zarzutu kasacji nie jest zatem konieczne rozstrzygnięcie, czy „inną osobą” w rozumieniu art. 286 § 1 k.k., może być wyłącznie osoba fizyczna. Podkreślić jednak trzeba, że opis czynów przypisanych skazanej nie zawiera stwierdzenia, kogo (jaki podmiot) doprowadziła/usiłowała doprowadzić ona do niekorzystnego rozporządzenia mieniem za pomocą wprowadzenia go w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania. Nie może tu bowiem okazać się wystarczające stwierdzenie, że oskarżona działała na szkodę C. Sp. z o.o., jako że nie wynika z tego jeszcze, jaką osobę doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w określony wcześniej sposób. Opis czynów wskazuje jedynie, że C. Sp. z o.o. jest pokrzywdzonym, a nie, iż podmiot ten został wprowadzony w błąd.

Nie może zatem budzić wątpliwości, że Sąd Rejonowy przypisał M. L. czyny, które nie wypełniały wszystkich znamion przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. i z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. Poprzez niedostrzeżenie tego faktu w związku z kontrolą zarzutu apelacji obrońcy, Sąd Okręgowy dopuścił się rażącego naruszenia art. 433 § 2 k.p.k., które w istotny sposób wpłynęło na jego wyrok, skoro utrzymał w mocy orzeczenie Sądu *meriti* dotknięte wskazanym uchybieniem. Tym samym potwierdził się zarzut kasacji. Dlatego też uchylenie zaskarżonego wyroku było niezbędne.

Nie oznacza to jednak trafności wniosku kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich, którym zresztą Sąd Najwyższy nie jest związany. Zdaniem skarżącego z uwagi na kierunek kasacji i związany z tym brak możliwości dokonania jakichkolwiek niekorzystnych dla M. L. ustaleń faktycznych oraz uwzględniając opis

przypisanych jej czynów, w którym nie wskazano, że dopuściła się ona zaboru mienia, wykluczona jest możliwość rozważania przypisania jej wykroczenia.

Stanowiska tego Sąd Najwyższy nie podziela. Poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne pozwalają bowiem rozważać przyjęcie, że M. L. dopuściła się zaboru w celu przywłaszczenia cudzej rzeczy ruchomej oraz usiłowała to uczynić (art. 119 § 1 i 2 k.w.), skoro nie zapłaciła właściwej ceny za przedmiotowe klocki/usiłowała nie zapłacić właściwej ceny za klocki. Z zaborem rzeczy mamy bowiem do czynienia wówczas, gdy sprawca wyjmuje przedmiot kradzieży spod władztwa osoby uprawnionej wbrew jej woli. O zamiarze przywłaszczenia świadczyć zaś może przeklejenie metek z kodem kreskowym i ich zeskanowanie. Podobnie jak to jest przy oszustwie, kradzież stanowi czyn zabroniony przeciwko mieniu, tyle tylko, że sposób zachowania sprawcy w stosunku do tego mienia jest odmienny, co w sprawie sprowadzało się do innego sposobu wejścia we władanie mieniem (inny *modus operandi*). Tym samym nie zachodzi potrzeba czynienia żadnych nowych ustaleń faktycznych, ale jedynie dokonanie innej ich prawnokarnej oceny. Wprawdzie opis przypisanych M. L. czynów dostosowany jest (pomijając tu stwierdzone braki w tym zakresie) do rozważanej i przypisanej kwalifikacji prawnej z art. 286 § 1 k.k., nie oznacza to jednak, że po uchyleniu zaskarżonego kasacją wyroku wykluczone będzie rozważanie przypisania oskarżonej wykroczenia, w tym w stadium usiłowania. Kierunek kasacji nie wyłącza takiego rozstrzygnięcia, skoro chodzi tu o zmianę na korzyść poprzez przypisanie wykroczenia zamiast przestępstwa bez czynienia nowych ustaleń faktycznych. Wymagane będzie tylko dostosowania opisu zarzucanych i przypisanych oskarżonej czynów do normatywnych zwrotów związanych z wykroczeniem kradzieży i usiłowaniem kradzieży. Na marginesie zauważyć trzeba, że także obrońca oskarżonej wnioskował w apelacji o przypisanie jej wykroczeń z art. 119 § 1 i 2 k.w.

Dlatego też Sąd Najwyższy nie podzielił wniosku kasacji, ale po uchyleniu zaskarżonego wyroku przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi. W postępowaniu ponownym Sąd ten zobligowany będzie uwzględnić powyższe zapatrywania i odnieść się do apelacji obrońcy, pamiętając, że kierunek kasacji wyklucza wprowadzenie do opisu czynów przypisanych oskarżonej znamion wymaganych dla skazania za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.,

lecz nie wyklucza rozważenia zakwalifikowania jej czynów na podstawie art. 119 § 1 i 2 k.w., jako czynów zabronionych łagodniejszego rodzaju.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w wyroku.

[J.J.]

[ms]

Kazimierz Klugiewicz   Dariusz Świecki   Michał Laskowski